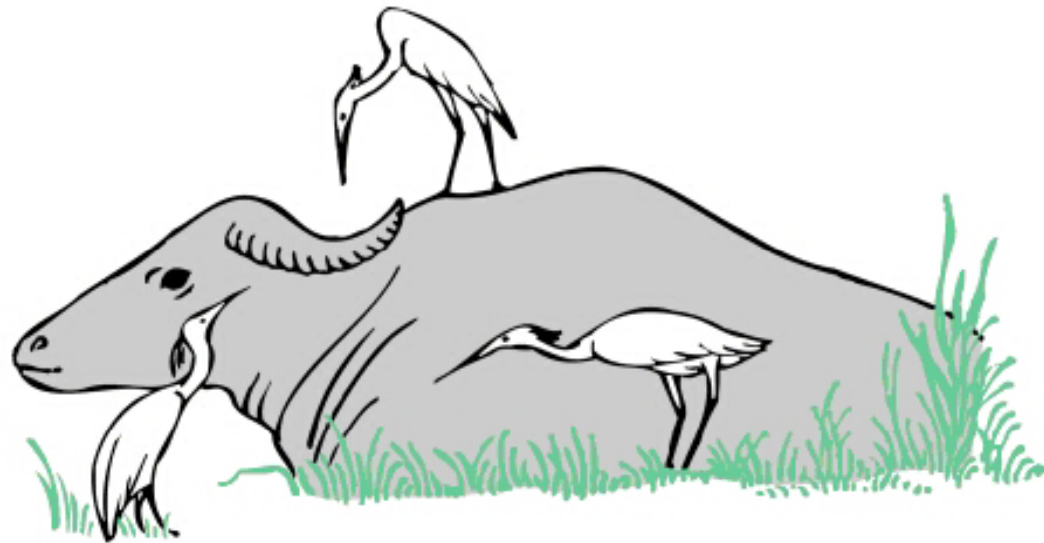

Interspecifická kompetice

Princip kompetitivního vyloučení
Zdánlivá kompetice

Interspecifické (mezidruhové) interakce

- Populace jsou součástí společenstva a neexistují izolovaně
- Jedinci jednoho druhu mohou mít interakce s jedinci jiných druhů, které ovlivňují jejich populační růst
- **Účinky na populaci**
- **pozitivní**
- **negativní**
- **neutrální**

Klasifikace **přímých** mezidruhových interakcí dle účinků na populaci

Typ interakce	Druh A	Druh B
Kompetice	-	-
Predace	+	-
Parazitace	+	-
Herbivorie	+	-
Batesovy mimikry	+	-
Mutualismus	+	+
Müllerovy mimikry	+	+
Komezalismus	0	+
Amezalismus	0	-
Neutralismus	0	0

- **Nepřímé** interakce – exploatace, zdánlivá kompetice

Interspecifická (mezidruhová) kompetice

- Interakce, při níž se populace dvou nebo více druhů vzájemně negativně ovlivňují čerpáním stejných zdrojů
- **kompetice jako evoluční proces** – diferenciací nik, vznik nových druhů
- **ekologický účinek kompetice** – redukce přežívání nebo plodnosti, vyloučení některých druhů, změna struktury celého společenstva

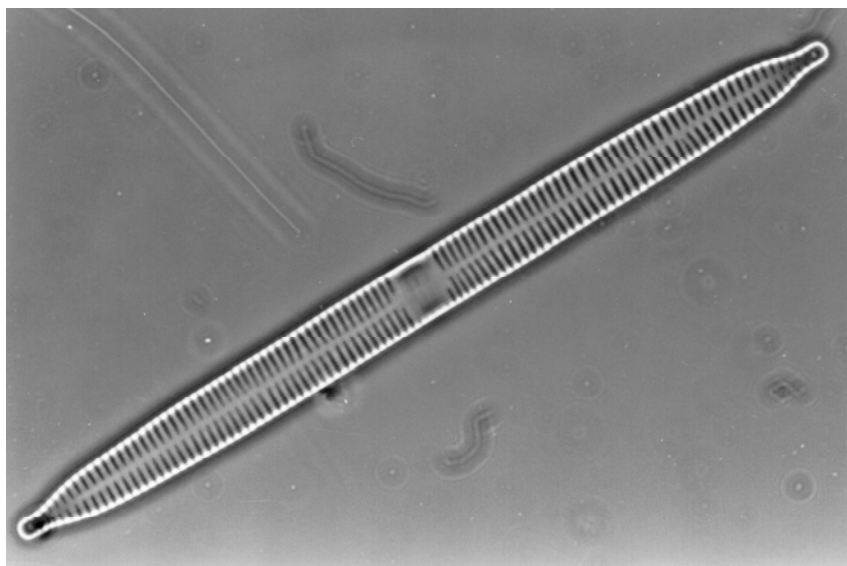
Ekologické efekty mezidruhové kompetice Soutěž rozsivek o křemík

Limnol. Oceanogr., 26(6), 1981, 1020–1033

Competition and nutrient kinetics along a temperature gradient:
An experimental test of a mechanistic approach to niche theory¹

David Tilman, Mark Mattson, and Sara Langer

Department of Ecology and Behavioral Biology, University of Minnesota,
318 Church St. S.E., Minneapolis 55455

Synedra ulna

Asterionella formosa

Klasifikace mezidruhové kompetice

tradiční členění

- **Exploatační kompetice** – **nepřímá** interakce, nedochází k přímému střetu mezi kompetitory, nedostatečný zdroj je využíván v různou dobu
- **Interferenční kompetice** – **přímá** interakce, jedinci aktivně soutěží o přístup ke zdrojům, agresivní interakce, vzájemné souboje
- **Alelopatie** – uvolňování toxických látek rostlin do vody nebo půdy, inhibice růstu ostatních druhů

Holt, 1977

Pteridium aquilinum

Ferguson and Boyd, 1988

Klasifikace mezidruhové kompetice (Schoener 1983)

- **1.konzumační** – jeden druh konzumací obnovitelného zdroje snižuje jeho dostupnost pro jiný druh (exploatace)
- **2.preemptivní** – organismy soutěží o prostor (přisedlé organismy, dutinová ptáci)
- **3.kompetice přerůstáním** jedinec přeroste jiného jedince a omezí mu přístup ke světlu nebo u přisedlých vodních živočichů přístup k filtrované potravě
- **4.chemická** – uvolňování toxinů do půdy nebo vody (alelopatie)
- **5.teritoriální** – pohyblivé organismy – jedinec fyzicky brání ostatním jedincům ve vstupu do určitého prostoru
- **6.potkávací** – interakce mezi mobilními jedinci jsou provázeny určitými ztrátami (energetickými, časovými, zranění či uloupené kořisti)

Zdánlivá kompetice

(apparent competition Holt, 1977)

- nepřímý mechanismus, který napodobuje účinky kompetice
- kompetice o prostor bez nepřátel
- sdílená predace
- jakmile populace kořisti jednoho druhu naroste, přiláká vyšší počet predátorů, kteří loví i kořist druhého druhu
- platí i pro vztah parazitoid-predátor nebo rostlina-herbivor
- může vést až k vyloučení některého druhu

Zdánlivá kompetice

nárůst početnosti kořisti
A vyvolá nárůst
početnosti predátora a
jeho vyšší početnost
negativně ovlivní i
početnost kořisti B

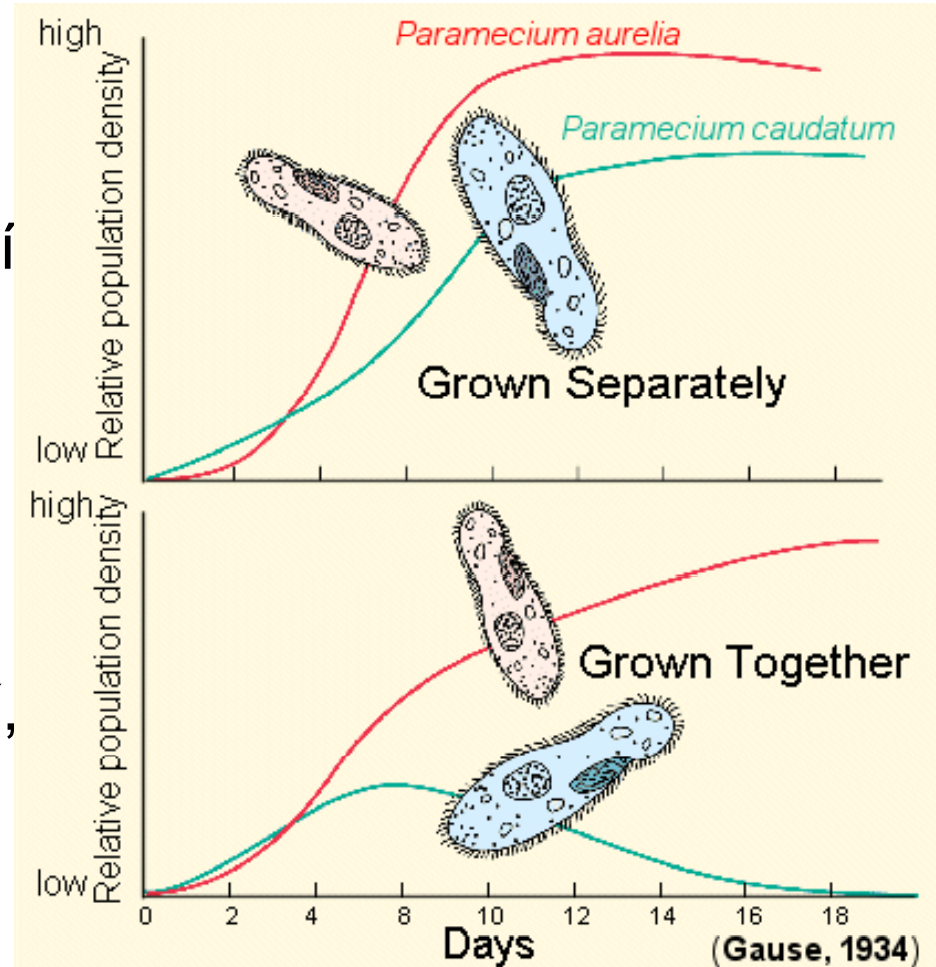
Rhopalosiphum padi

Microlophium carnosum

Princip competičního vyloučení (Gauseho princip 1934)

- dva různé druhy nemohou trvale využívat zcela identickou niku
- silnější kompetitor vyloučí slabšího
- koexistence dvou druhů je možná v případě, že heterogenita prostředí umožní evoluční posun jejich nik (diferenciaci)
- když dva druhy koexistují, musí být mezi nimi ekologické rozdíly

Paradox planktonu

(Hutchinson 1961)

- v přírodních populacích se princip kompetičního vyloučení těžko prokazuje
- řada pozorování je s ním v rozporu
- **Paradox planktonu**
- planktonní druhy závislé na omezeném množství zdrojů
- v tomto homogenním prostředí by měl existovat jen malý počet druhů
- koexistence mnoha druhů i v tomto homogenním prostředí
- jiné příklady: lesňáčci

MacArthur 1958

Děkuji za pozornost

